

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, **מועד מיוחד**, אוגוסט 2020, מס' 11281

5. מטלת כתיבה (26 נקודות)

לקראת "שבוע אדם וים" של "המועצה לישראל יפה" ו"רשות הטבע והגנים" התבקשת להציג לתלמידי כיתתך סקירה בנושא החופים בישראל. בסקירתך תאר את הבנייה בחופי הארץ כיום, את החקיקה בתחום ואת הדעות השונות הנוגעות לתיקון החוק. כתוב את הסקירה על סמך שלושת הטקסטים שקראת. הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה). כתוב בהיקף של כ-150-250 מילים.

لا تكتب في هذه المنطقة

لا لכתוב באזור זה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 11281

חלק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

לפניך שלושה טקסטים 1-3.
קרא אותם, וענה על שאלה 5.

טקסט 1

כיצד תיראה רצועת החוף של ישראל בעשור הקרוב?

מאת קשת רוזנבלום⁽¹⁾

רצועת החוף הפתוחה לציבור, מנהריה בצפון עד אשקלון בדרום, תצטמצם מאוד בעשור הבא בגלל בנייה מסיבית. בראשית חיי המדינה הוקמו ברצועת החוף בניינים שגבם פונה אל הים, ובצידם מזבלות, מתקני תשתית ובתי קברות. בשנים האחרונות גילו רבים את יתרונות הנוף, יזמים גילו את הפוטנציאל הגבוה של רצועת החוף, עיריות גילו את הערך הכלכלי של המיזמים, ורק לתושבים כמעט שלא נשאר.

פסקה א

שנות התשעים היו רעות במיוחד לחופים. בהיעדר חקיקה נהפכו החופים למשכן הקבע של מיזמי ענק — ודי לציין את מגדלי חוף הכרמל בחיפה ואת שכונת "סי אנד סאן" בתל אביב. אלו נבנו במובהק עבור מעטים על חשבונם של רבים, וחרף המחאות של הציבור.

פסקה ב

בשנת 2004 נחקק "חוק החופים". החוק קובע חד־משמעית כי כל תוכנית חדשה לבניוי בתחום סביבת החוף (300 מטרים מקו החוף) תועלה לדין בוועדה לשמירה על סביבת החוף, וכל בנייה במרחק 100 מטרים מקו החוף תיאסר. אומנם חוק החופים מגביל במידה ניכרת את הבנייה בקרבת הים, אך הוא אינו חל על תוכניות שאושרו לפני חקיקתו. משמעות הדבר היא כי תוכניות בניין עיר שאושרו לפני חקיקת החוק יכולות להתממש לכשירצו בכך בעלי הקרקע. בשנת 2012 הועלתה הצעה לתיקון פרצה זו בחוק החופים. מטרת תיקון החוק היא לחסום את היתרי הבנייה שניתנו לפני חקיקת חוק החופים, ולבחון את תוכנית הבנייה בהתחשב בשטח החוף ובאינטרס הציבורי.

פסקה ג

לתיקון החוק תומכים רבים. מלבד חברי כנסת, מקדמים אותו גם גופים סביבתיים כמו החברה להגנת הטבע, ארגון "אדם, טבע ודין" וארגונים "ירוקים" אחרים. "המרחב החופי הוא המקום היחיד שרוב האוכלוסייה יכולה לבוא אליו ולנפוש בו בעלויות אפסיות", אומרת יעל דורי, ראשת תחום תכנון בארגון "אדם, טבע ודין". "זהו מפלט

פסקה ד

* מעובד על פי רוזנבלום, ק' (5 במאי 2014). כיצד תיראה רצועת החוף של ישראל בעשור הקרוב? **הארץ**.
אוחזר מ־haaretz.co.il.

(1) קשת רוזנבלום היא כתבת לענייני אדריכלות בעיתון **הארץ**.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 11281

מן האנרְבָּנוֹת⁽²⁾ ומחיי היום-יום בכל השנה, והוא משרת את כלל האוכלוסייה. מכיוון שהחופים שייכים לכולנו, השיקול הציבורי חייב להיות ראשון במעלה כאשר קובעים שם שימושי קרקע⁽³⁾, היא אומרת.

בינתיים תוכניות שאושרו בעבר צצות חדשים לבקרים: מחוף אכזיב בצפון עד חופי אשקלון בדרום יש מיזמים עתידיים שאופן יישומם ישפיע על המראה של רצועת החוף בעשור הבא, כמו למשל בנייה תיירותית של כפרי נופש בחוף בָּצָת, בחוף פלמחים ובחוף נחשולים.

כבר היום לתושב בישראל יש פחות מסנטימטר וחצי של חוף פתוח בממוצע, אבל "נוף מרהיב לים" יש למכביר — למי שמוכן לשלם.

הדרך לגיהנום רצופה כוונות ירוקות

מאת הלל שוקן⁽⁴⁾

כל דיון הנוגע לחופי המדינה ולהקמת בניינים לאורכם מלווה בטיעון הדמגוגי, המזעזע לכאורה, שלתושב בישראל יש "פחות מסנטימטר וחצי חוף פתוח". כך גם נטען בסקירתה של קשת רוזנבלום ("כיצד תיראה רצועת החוף של ישראל בעשור הקרוב?", **הארץ**, 5/5/2014).

העניין "הירוק" הפך כבר מזמן מבעיה אמיתית ומהותית לאופנה. חברת הסעות צבעה את האוטובוסים המזהמים שלה בירוק, והם ממשיכים לזהם; חברות בנייה מקימות בפרברים שכונות "ירוקות", אך תושבי שכונות אלה משתמשים במכוניות הפרטיות המזהמות שלהם לכל מטלה יום-יומית פעוטה. הארגונים הירוקים נזעקו כבר לפני שנים להצלת החופים מן הבנייה, ובהשפעתם נחקק "חוק החופים". עכשיו נחלצים שרים וחברי כנסת חורשי טוב, בסיוע "אדם, טבע ודין", "החברה להגנת הטבע" ואחרים, לסגור פרצה בחוק המאפשרת בנייה בטווח האסור מקו החוף, של מיזמים שאושרו בטרם נחקק "חוק החופים".

* מעובד על פי שוקן, ה' (10 במאי 2014). הדרך לגיהנום רצופה כוונות ירוקות. **הארץ**.

אוחזר מ־haaretz.co.il.

(2) אורבניות — עירוניות; כל מה שקשור לחיי העיר.

(3) שימושי קרקע — השימושים הראשונים הנעשים בקרקע, כמו מגורים, מלאכה, תעשייה ושטחים פתוחים.

(4) הלל שוקן הוא אדריכל ומרצה לתכנון עירוני בבית ספר עזריאלי לאדריכלות באוניברסיטת תל אביב.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 11281

פסקה ג

אם נשווה את העיר ניס שבצרפת לעיר אשדוד, נמצא כי תושב בעיר ניס נאלץ להסתפק באורך חוף ממוצע של קצת יותר מסנטימטר אחד, וכי הבנייה על החוף בניס קרובה לשפת הים. אורך הריביירה⁽⁵⁾ של ניס הוא כארבעה קילומטרים, ולכל אורכה העיר בנויה במרחק של פחות ממאה מטרים מקו החוף. יש בה טיילת רחבת ידיים ושדרה ובה שלושה נתיבי תחבורה. לאורך כל קו החוף יש בנייה רציפה ואחידה בגובה של 7-8 קומות. בניינים אלה הם מעין "חומה", שמאחוריה מתפתחת עיר תוססת ומצליחה בת כ-350 אלף תושבים.

פסקה ד

העיר אשדוד הייתה יכולה להתחרות בעיר ניס. היא שוכנת לחופו של אותו הים, ומשתרעת סמוך לחוף נפלא שאורכו יותר מחמישה קילומטרים וחצי. המרחק של בתי העיר מקו החוף הוא בטווח של 250 עד 550 מטרים – חלומם של ה"ירוקים" ומטרתו של חוק החופים. באשדוד יש רק 240 אלף תושבים. לכאורה מצבו של תושב אשדוד טוב יותר מזה של חברו בניס. לרשותו חוף באורך ממוצע של 2.3 ס"מ, ולאפשרו אין כמעט תיירים שהוא צריך לחלוק איתם חוף זה. ניס היא מאתרי התיירות החשובים באירופה, ולעומתה אשדוד בקושי נמצאת על מפת תיירות הפנים של ישראל.

פסקה ה

הטעות של הארגונים ה"ירוקים" בולטת בדבריה של ראשת תחום תכנון בארגון "אדם, טבע ודין", יעל דורי: "המרחב החופי הוא המקום היחיד שרוב האוכלוסייה יכולה לבוא אליו ולנפוש בו בעלויות אפסיות... מפלט מן האורבניות ומחיי היום-יום". בניס המרחב החופי אינו מפלט מן האורבניות, הוא חלק אינטגרלי מן העיר ומחיי היום-יום של תושביה, והם מגיעים אליו ברגל או בתחבורה ציבורית. לאורך הטיילת בניס אין מגרשי חנייה, לעומת זאת את פני התושבים של אשדוד החפצים להגיע לים מקבלים מגרשי חנייה ענקיים, שכן רובם נאלצים להגיע לחוף במכונית פרטית.

פסקה ו

אין לי ספק בדבר הכוונות הטובות של הארגונים ה"ירוקים", אך במקרה של חוק החופים יובילו כוונותיהם לגיהינום. הדרישה הגורפת לרצועת חוף עירונית נקייה מפיתוח היא מזיקה. ראוי שפעילי הסביבה, שכוונותיהם בלי ספק ראויות, יתמקדו בפעילות שתוכל להועיל לשיפור רווחתם של תושבי המדינה, ובד בבד תשמור על ערכי הקיימות הנכונים. רצוי שפעילים אלה יתמכו בהגברת הצפיפות העירונית ובהקמת "מגדלים" שנואי נפשם, כל עוד אלה נבנים לפי עקרונות נכונים; יתמכו בכל אמצעי שיכביד על המשתמשים להגיע בכלי רכב פרטי; ידרשו לגבות מחיר אמיתי עבור חנייה; וישקיעו במערכות הסעה ציבורית מגוונות.

פסקה ז

המטרה אינה לשמור על שטחים פתוחים, אלא לשפר את רווחתם הכלכלית ואת איכות חייהם של אזרחי המדינה. עירוניות נכונה תגן גם על "הריאות הירוקות", על החופים ועל המגוון הביולוגי.

(5) ריביירה – אזור נופש על שפת הים, בעיקר לחוף הים התיכון, ובו מלונות ואתרי תיירות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד מיוחד, אוגוסט 2020, מס' 11281

טקסט 3

חוף טוב הכול טוב: חוף בצת יישאר פתוח

מאת החברה להגנת הטבע

רצועת החוף, המתחילה בראש הנקרה ועוברת בחופי אכזיב ובצת, היא מהיפות, המיוחדות והחשובות בארץ הן מבחינת ערכי הטבע והנוף הן מבחינה ציבורית. רצועת חוף זו היא אזור "הולך ונעלם" במישור החוף של ארץ-ישראל, הנתון בפיתוח מואץ.

לפני כעשור איימה על החוף תוכנית לבניית "כפר הנופש בצת", ובעקבות התנגדות ציבורית ומאבק שהשתתפו בו, הגיעה המדינה להסכם עם היזם, ולפיו הכפר לא ייבנה. לאחרונה איימה התוכנית להתממש מחדש, אך בזכות פעולות של ארגוני הסביבה והתושבים הוחלט ביוני 2019 להתנגד לבקשת הבנייה של היזם ולשמור על החוף שטח ציבורי פתוח. עמדתנו היתה שאומנם תוכנית "כפר הנופש בצת" פורסמה ביוני 1992 לפני שאושר "חוק החופים" (בשנת 2004), וחוק זה אינו חל על תוכניות שקדמו לו, אבל **אין להשלים עם תוכניות ישנות** אשר בעת כתיבתן היה המצב אחר לחלוטין מבחינת הפיתוח הפיזי ומבחינת התודעה בציבור ובמוסדות התכנון בנוגע לחופי הים. התוכניות הישנות סותרות את החשיבה העומדת בבסיס התכנון הרווח היום, שמטרתו שמירה על ערכי הטבע והתועלת הציבורית.

לדעתנו חשוב שחוף בצת יישמר חוף פתוח שיש בו ערכים אקולוגיים וציבוריים, ואכן בזכותנו ובזכות פעילות של ארגוני הסביבה והתושבים, הוחלט לאחרונה שתוכנית "כפר הנופש בצת" לא תמומש והחוף יישמר שטח ציבורי פתוח.

* מעובד על פי החברה להגנת הטבע (5 בפברואר 2020). חוף טוב הכול טוב: חוף בצת יישאר פתוח.

אתר החברה להגנת הטבע. אוחר מ-teva.org.il.